

POSTANOWIENIE

Dnia 9 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z odwołania M. M.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W.
z udziałem K. Sp. z o.o. w S.
o wysokość podstawy wymiaru składek,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 9
marca 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 7 maja 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od odwołującej się na rzecz organu rentowego
kwotę 1.200 (tysiąc dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 7 maja 2019 r. oddalił apelację M. M. od wyroku Sądu Okręgowego w Ś. z dnia 14 listopada 2018 r., którym Sąd ten zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z dnia 27 listopada 2017 r. w ten sposób, że ustalił, iż podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne M. M., podlegającej ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek K. Sp. z o.o. w S., winna być obliczona od wynagrodzenia w kwocie 3.500 zł oraz oddalił odwołanie w pozostałym zakresie.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej odwołująca się podniosła zarzuty: (-) naruszenia art. 41 ust. 12 i 13 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 266, zwana dalej ustawą o systemie ubezpieczeń) w związku z art. 58 § 1 k.c., przez nieuzasadnione przyjęcie wysokości wynagrodzenia powódki w kwocie 3.500 zł z jednoczesnym zaniechaniem ustaleń w zakresie braku przesłanek nieważności łączącej powódkę z pracodawcą umowy o pracę w części przekraczającej kwotę 3.500 zł; (-) naruszenia w/w przepisów w zakresie ustalenia braku podstaw do przyjęcia zasadności pięciokrotnego wzrostu wysokości wypłacanego wynagrodzenia z jednoczesnym zaniechaniem rozważań w części dotyczącej braku podstaw do przyjęcia zasadności zaistniałego wzrostu, co zostało uwarunkowane zaistniałą sytuacją kadrową oraz zmianami organizacji pracy zarządu Spółki K. Sp. z o.o. w S.; (-) naruszenia w/w przepisów w zakresie zaistniałego stanu zdrowia powódki, ze szczególnym uwzględnieniem zdrowia psychicznego w okresie po zaistniałym w dniu 8 września 2017 r. poronieniu, które to okoliczności spowodowały długotrwały okres przebywania na zwolnieniu chorobowym i które legły u podstaw podjętych przez ZUS weryfikacji zasadności wypłaty świadczeń chorobowych i macierzyńskich.

Wskazując na powyższe zarzuty, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powoła się na potrzebę wykładni przepisu art. 41 ust. 12 i 13 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w świetle oceny możliwości weryfikacji zasadności nabytych świadczeń z ubezpieczenia społecznego, w tym w zakresie obejmującym podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie chorobowe, w sytuacji gdy osoba ubezpieczona korzystająca ze świadczeń chorobowych w związku ze stanem ciąży, z przyczyn całkowicie od niej niezależnych doznaje poronienia, zaś przysługujące jej świadczenia obejmują okres połogu, swoistej rehabilitacji w zakresie psychicznym i ogólnym, a następnie są kontynuowane z uwagi na kolejną ciążę. W uzasadnieniu wskazała, że w występującym orzecznictwie brak jest orzeczeń, w

których precyzyjnie oceniono by charakter świadczeń z ubezpieczenia chorobowego przysługujących pracownicy, u której dochodzi do poronienia, a następnie urodzenia dziecka będącego wynikiem kolejnej ciąży.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wyjaśniał, że jako sąd kasacyjny nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, a skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., to jest istnieniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365 i z dnia 18

lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Powołanie się na rozbieżności w orzecznictwie wymaga ponadto przytoczenia i poddania analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, że wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego. Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, LEX nr 1238124). Twierdzenie o występowaniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów jest uzasadniony tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących owo zagadnienie. Oczywiście jest, że budzący wątpliwości interpretacyjne przepis musi mieć zastosowanie w sprawie, a jego wykładnia – mieć znaczenie dla jej rozstrzygnięcia. Przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego jest jednak sam przepis, a nie rozstrzygnięcie konkretnego sporu. Stąd też wspomniane wątpliwości interpretacyjne powinny być na tyle poważne, by ich wyjaśnienie nie sprowadzało się do prostej wykładni przepisów. W tym wyraża się publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej. Celem realizowanym w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej jest bowiem ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni przepisów prawa oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój jurysprudencji i prawa pozytywnego, a nie korekta orzeczeń wydawanych przez sądy powszechne (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarga kasacyjna w zakresie wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania oraz jego

uzasadnienia nie spełnia wymagań stawianych temu nadzwyczajnemu środkowi zaskarżenia. Skarżąca sugeruje potrzebę wykładni art. 41 ust. 12 i 13 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Przedstawione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pytanie nie stanowi jednak o potrzebie wykładni przywołanych przepisów. Nie wyjaśniono bowiem, na czym polegają trudności w dekodowaniu zawartych w nich norm prawnych, do jakich rozbieżnych wniosków może prowadzić wykładnia tych przepisów, ani jakie jest stanowisko skarżącej w tej kwestii. Skarżąca nie przedstawiła zatem argumentacji jurystycznej, za pomocą której wykazałby istnienie potrzeby wykładni wskazanych przepisów.

Ponadto, przyczyna uzasadniająca przyjęcie skargi do rozpoznania w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. dotyczyć musi kwestii prawnej pozostającej w związku z rozstrzygnięciem sprawy i związanej z podstawą faktyczną rozstrzygnięcia. Tymczasem sugerowana przez skarżącą potrzeba wykładni art. 41 ust. 12 i 13 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przez wyjaśnienie „precyzyjnie charakteru świadczeń z ubezpieczenia chorobowego przysługujących pracownicy, u której dochodzi do poronienia, a następnie urodzenia dziecka będącego wynikiem kolejnej ciąży”, abstrahuje od faktycznej postawy rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Konstruując przesłankę przedsądu, skarżąca formułuje wątpliwości dotyczące interpretacji z art. 41 ust. 12 i 13 ustawy systemowej we wskazanym przez siebie zakresie i czyni to w oderwaniu od poczynionych przez Sądy orzekające ustaleń faktycznych, którymi Sąd Najwyższy jest związany w myśl art. 398¹³ § 2 k.p.c. W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny uznał, że ponad pięciokrotne podwyższenie wynagrodzenia odwołującej się, wskutek zmiany warunków umowy o pracę w dniu 30 czerwca 2017 r., nie było uzasadnione jakością i rodzajem faktycznie świadczonej przez nią pracy, skoro wnioskodawczyni do daty zawarcia aneksu wykonywała te same czynności, które przypisano jej na nowo wykreowanym stanowisku wiceprezesa zarządu – dyrektora finansowego od dnia 1 lipca 2017 r. i za tę pracę pobierała dotychczas wynagrodzenie w kwocie odpowiadającej 1/8 minimalnego wynagrodzenia za pracę. W ocenie Sądu drugiej instancji, praca ubezpieczonej na stanowisku kierowniczym za wynagrodzeniem 12.887,80 zł miała charakter pracy pozorowanej, a celem i zgodnym zamiarem

stron przy ustanawianiu nowych warunków pracy i płacy nie było realne powierzenie ubezpieczonej zwiększonego zakresu obowiązków wiceprezesa zarządu – dyrektora finansowego (która to praca była w rzeczywistości wykonywana do dnia zawarcia tego aneksu), lecz stworzenie przed organem rentowym pozorów takiej pracy, celem uzyskania wyższych wartości świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Kierując się powyższymi przesłankami, Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że ustalenie w aneksie do umowy stron wynagrodzenia w kwocie 12.887,80 zł naruszało zasady współżycia społecznego, a w konsekwencji tego, taki zapis był nieważny (art. 58 k.c.). Zasadnie zatem organ rentowy obniżył podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne M. M., podlegającej ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek K. Sp. z o.o. w S., a Sąd pierwszej instancji prawidłowo skorygował pierwotnie określoną w zaskarżonej decyzji wysokość tejże podstawy, ustalając ją na kwotę 3.500 zł (uzasadnienie zaskarżonego wyroku s. 9-11). Oddalenie odwołania od decyzji organu rentowego nie pozostawało zatem w żadnym związku z podnoszonymi we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania okolicznościami, to jest poronieniem, leczeniem i kolejną ciążą skarżącą.

Dokonana przez Sąd odwoławczy ocena okoliczności faktycznych i związana z tym wykładnia przepisów prawa (wyrażona w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku) mieszczą się w granicach uznania sędziowskiego. Sposób motywowania przez skarżącą wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania sprowadza się w istocie do polemiki z poczynionymi przez Sąd drugiej instancji ustaleniami faktycznymi. Tymczasem zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Nadto pod pretekstem potrzeby wykładni przepisów prawa nie można zmierzać do podważenia podstawy faktycznej rozstrzygnięcia.

Wobec niewykazania przez skarżącą istnienia powołanej przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach orzeczono stosownie do art. 98 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22

października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265).